

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं
इजलास
माननीय अध्यक्ष श्री किशोर सिलवाल
राजस्व सदस्य श्री जीवन कुमार घिमिरे
फैसला
२०७५।०७६ सालको निर्णय नं. ८७
पुनरावेदन नं. ९७ - ०७४-RB-०१८०
मुद्दा:- मूल्य अभिवृद्धि कर (२०७२/०७३) ।

ललितपुर जिल्ला ललितपुर महानगरपालिका वडा नं. १ कुपण्डोलस्थित एबिलिटी
ड्राइभिङ्ग स्कूल (स्थायी लेखा नं. ३०५०७८७२६) को तर्फबाट ऐ. का प्रोप्राइटर
उदयरज पौडेल..... १ } पुनरावेदक

विरुद्ध

श्री आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर समेत..... १ } प्रत्यर्थी

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

पुनरावेदकका तर्फबाट : विद्वान अधिवक्ता श्री उमेश कुमार कुइकेल
प्रत्यर्थी कार्यालयहरूका तर्फबाट : शाखा अधिकृत श्री अन्नन भट्टराई
अविलम्बित नजीर: x

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय:- आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर
शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी: प्रमुख कर अधिकृत श्री चण्डी प्रसाद घिमिरे
शुरु कर््यालयको निर्णय मिति:-२०७४/०२/२१

प्रशासकिय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय: आन्तरिक राजस्व विभाग

निर्णय गर्ने पदाधिकारी: महानिर्देशक श्री किशोर जंग कार्की

निर्णय मिति: २०७४।११।२९

पुनरावेदक कम्पनीका हकमा आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर समेतबाट मूल्य अभिवृद्धि कर, जरिवाना, थप दस्तुर एवं ब्याज समेत दाखिला गर्नुपर्ने गरी भएको आदेश उपर आन्तरिक राजस्व विभागमा प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिएकोमा आन्तरिक राजस्व विभागबाट कार्यालयको निर्णय नै सदर गर्ने गरी भएको निर्णय उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९(४) बमोजिम पुनरावेदक कम्पनीको यस न्यायाधिकरण समक्ष पुनरावेदन परी सुनुवाइका लागि आज यस इजलासमा पेश हुन आएकोमा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार रहेको छ:-

तथ्य खण्ड

१. पुनरावेदक करदाता एबिलिटी ड्राइभिङ्ग स्कूलको आ.व. २०७२/०७३ को अनुसन्धानात्मक कर परीक्षण गरी मिति २०७४।२।३ मा स्वीकृत कर लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको आधारमा आ.व. २०७२।०७३ को विक्री (मूल्य अभिवृद्धि कर दर्ता पूर्वको) रकम रू. ५,७७,०००।- लाई मूल्य अभिवृद्धिकर समेतको कारोबार रकम मानी मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने करयोग्य मूल्य रू. ५,१०,६१९।५० को १३ प्रतिशतले हुने मूल्य अभिवृद्धि कर रकम रू. ६६,३८१।- दफा २९ (१) (क) अनुसार प्रत्येक वर्ष कर अवधिका लागि रू. १०,०००।- का दरले जरिवाना रू. १,२०,०००।-, दफा १९(२) अनुसारको थप दस्तुर रू. ८,०५०।- तथा दफा २६(२) अनुसारको व्याज रू. १२,०७३।- समेत जम्मा रू. २,०६,५०२।- कायम गरी मूल्य अभिवृद्धिकर ऐन, २०५२ को दफा २०(१)(छ) तथा मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम २९(१) बमोजिम प्रारम्भिक कर निर्धारण गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७४/२/३ मा जारी भएको आदेश ।
२. आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर, ललितपुरबाट मिति २०७४/२/३ मा जारी भएको सूचना करदाताले मिति २०७४/२/५ मा सूचना बुझी लिएको ।
३. करदाताले मिति २०७४/२/५ मा बुझी लिएको सूचनाको जवाफ मिति २०७४/२/१९ मा पेश गरेको ।

४. प्रारम्भिक कर निर्धारण आदेश अनुसारको रकम रु. २,०६,५०२।- र उक्त आदेशको मिति भन्दा पछिको लागि नियमानुसार लाग्ने व्याज समेतको गणना गरी मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन २०५२ को दफा २०(१)(छ) तथा मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम २९(३) बमोजिम अन्तिम कर निर्धारण गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७४/०२/२१/१ मा खडा भएको निर्णय पर्चा ।
५. आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुरले मिति २०७४/२/२१ मा जारी गरेको आ.व. २०७२/०७३ को मूल्य अभिवृद्धि कर तर्फको अन्तिम कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी एबिलिटी ड्राइभिङ्ग स्कूलले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७४/०४/०३ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन ।
६. प्रस्तुत करदाताको आ.व. २०७२।०७३ को थ्रेसहोल्ड दश लाख भन्दा बढीको करयोग्य कारोबारमा मूल्य अभिवृद्धिकर ऐन, २०५२ को दफा ७(१) बमोजिम १३ प्रतिशतले हुने मूल्य अभिवृद्धि कर ऐ. ऐनको दफा २९(१)(क) बमोजिम जरिवाना, दफा १९(२) बमोजिम थप दस्तुर एवं दफा २६ बमोजिम व्याज निर्धारण गरेको कानून बमोजिम मिलेकै देखिन्छ । करदाताचले निवेदनमा थ्रेसहोल्डका सम्बन्धमा मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ (१८) औं संशोधनको कानूनी व्यवस्था) भनी जिकिर लिएता पनि प्रत्येक सम्बन्धित अवधिका लागि कर निर्धारणका बखत प्रचलित कानूनी व्यवस्था नै आकर्षित हुने हुँदा मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम ६ को व्यवस्था अनुसार सेवा कारोबारको थ्रेसहोल्ड रु. १० लाख मात्र भएको हुँदा सो भन्दा बढी कारोबार भएको अवस्थामा करदाताले दिएको जिकिर नपुग्ने ठहर्छ भन्ने व्यहोराको आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७४/११/२९ मा भएको निर्णय ।
७. स्कूलले इमानदारिताका साथ आफ्नो कारोबार प्रस्तुत गरी कर दाखिला गरिसकेको र सोही कार्यालयले कुनै प्रश्न नउठाई कर चुक्ता प्रमाणपत्र समेत दिइसकेकोले कारोबार दर्ता नगरेको भनी विभिन्न शिर्षक अन्तर्गत गरेको कर निर्धारण आदेश न्यायिक मान्न मिल्दैन । यदि कानून बमोजिम दर्ता हुनु पर्ने अवस्था रहेको भए सो व्यहोरा कार्यालयले उल्लेख गर्न सक्नु पर्ने हुन्थ्यो । फछ्यौट भइसकेको कुरा पुनः निकाली नियमले दर्ता हुनुपर्ने कुरालाई दर्ता हुनुपर्छ भनी जवरजस्ती कर निर्धारण गरेको आदेश बदरभागी छ । करदातालाई थ्रेसहोल्ड भन्दा बढीको कारोबार दर्ता नगरेको भनी गरेको कार्यालयको कर निर्धारण र सो आधारमा गरेको कर, जरिवाना, शुल्क र व्याज लिने निर्णय कानूनमा आधारित छैन । कार्यालयले जवरजस्ती कर निर्धारण गरेकोमा आन्तरिक राजस्व विभाग, काठमाण्डौले सो तर्फ कुनै विवेचना समेत नगरेको र न्यायिक मनको प्रयोग नगरेको

समेतका कारण आधारबाट उक्त विभागको आदेश समेत गैरकानूनी हुँदा उपरोक्त आदेशहरू बदर गरी कर फछ्यौट भएको विषयमा पुनः कर निर्धारण गरेको आदेशलाई समर्थन गरेको उपरोक्त आदेश बदर गरी इन्साफ पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जिकिर लिई करदाताको तर्फबाट मिति २०७५/०२/२९ मा यस न्यायाधिकरण समक्ष पुनरावेदन पत्र दर्ता भएको ।

८. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि (संहिता) ऐन, २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफलको प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकिलको कार्यालयलाई सूचना दिई नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस न्यायाधिकरणको मिति २०७५/०५/१४ मा भएको आदेश ।

ठहर खण्ड

९. नियम बमोजिम पेशी सूचिमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदन पत्र एवं प्राप्त सुरु मिसिल समेत अध्ययन गरियो ।
१०. पुनरावेदकका तर्फबाट उपस्थित रहनु भएका विद्वान अधिवक्ता श्री उमेश कुमार कुइकेलले कम्पनिले समयमानै कर बुझाउँदै आइरहेको छ । कर चुक्ता प्रमाणपत्र हामीले ढाँटछल गरी प्राप्त गरेका होइनौ । कार्यालयले कर चुक्ता प्रमाणपत्र दिएको समयमा कुनै प्रश्न नउठाई हाल आएर कारोवार दर्ता नगरेको भन्न मिल्दैन । एकोहोरो तर्क लगाएर कर, जरिवाना, थप दस्तुर लगाउन मिल्दैन । कर निर्धारण भएको समयमा मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता हुन पर्ने कारोवारको सिमा दश लाखबाट विस लाख कायम भइसकेको अवस्थामा वस्तु तथा सेवाको हकमा विस लाख सम्मको कारोवारमा अनिवार्य दर्ता गर्नु नपर्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ । यस्तो अवस्थामा करदाताले सुविधा पाउने भएकोले सो सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था अनुसार करदाताले प्राप्त गर्न सक्ने छुट सुविधा समेत विचार गरी कर निर्धारण गर्न मनासिव हुने हुँदा निर्धारित कर, थप दस्तुर, व्याज र जरिवाना कानून सम्मत नभएकोले मिनाहा हुनुपर्छ भनी बहस गर्नु भयो ।
११. प्रत्यर्थी कार्यालय, ललितपुरका तर्फबाट उपस्थित विशेष सरकारी वकिल कार्यालय काठमाडौंका विद्वान सरकारी वकिल अञ्जन भट्टराईले ऐनले नै कर अवधि तोकिदिएको छ । जुन कर अवधि अनुसार गणना गरिएको ऐन र नियमावलि भन्दा बाहिर गएर गरेको छैन । कर निर्धारण भएको अवधिको कारोवार सिमा २०लाख हुनु भन्दा अघिल्ला आ.व. को हो । जुन अवधिको कारोवार हो सोही अवधिको कानून लागू हुने कर कानूनको सिद्धान्त हो । १.५ प्रतिशत अग्रिम कर कट्टी भनेको मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएको स्वीकार गर्नु हो । करदाताले १.५ प्रतिशत अग्रिम कर कट्टी गरेको होइन भन्ने कुरा खुलाउन नसकेको हुँदा शुरु निर्णय नै सदर हुनुपर्छ भनी बहस जिकिर प्रस्तुत गर्नुभयो ।

१२. पुनरावेदक कम्पनीका तर्फबाट लिईका पुनरावेदन जिकिरहरू, दुवै तर्फका विद्वान कानून व्यवसायीहरूबाट प्रस्तुत बहस बुँदाहरू र मिसिल संलग्न कागजात प्रमाणहरूको अध्ययन गरी निर्णय तर्फ विचार गर्दा अब शुरू कार्यालयको निर्णय मिलेको छ वा छैन ? र पुनरावेदकको पुनरावेदन जिकिर अनुसार हुनेपर्ने हो वा होइन ? भन्ने तर्फ निक्क्यो लमा पुग्नु पर्ने देखिन्छ । सो सम्बन्धमा निम्न बमोजिम हुने देखिन आयो:-
१३. पुनरावेदक कम्पनिको मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने कारोवारको सिमा (श्रेसहोल्ड) भन्दा बढी रकममा मूल्य अभिवृद्धि कर निर्धारण गर्दा आ.व. २०७०।०७१ को एकमुष्ट एकै कर अवधि कायम गरिएको छ भने आ.व. २०७१।०७२ र आ.व. २०७२।०७३ मा प्रत्येक महिनाको कर अवधि कायम गरिएको छ । प्रत्यर्थी कार्यालयको उक्त निर्णय र कर निर्धारण आदेशानुसार सबै आ.व. मा एक एक कर अवधि कायम गर्न नमिल्ने भन्ने देखिएन । कर निर्धारणमा एकरूपता नहुँदा करदातालाई जरिवानाको भार बढ्न जाने अवस्था रहेको देखिन्छ । करदातालाई श्रेसहोल्ड भन्दा बढीको कारोवार गरी दर्ता नगरेको भनी शुरू कार्यालयले कर निर्धारण गर्दा कर अवधि सबै आ.व. मा समान रूपमा कायम नगरेकोले सो आधारमा गरेको कर, जरिवाना, शुल्क र व्याज लिने निर्णय मिलेको देखिएन ।
१४. पुनरावेदक तर्फका विद्वान अधिवक्ताले बहसका क्रममा कर निर्धारण भएको समयमा मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता हुन नपर्ने कारोवारको सिमा विस लाख कायम भइसकेको अवस्था छ । कर निर्धारण भएको समयमा आ.व. २०७२/०७३ मा जम्मा कारोवार नै दश लाख भन्दा घटी अर्थात् ५,१०,६१९।५० मात्र भएको छ । सेवा संचालन गरेवापत दश लाख भन्दा बढी कारोवारमा अनिवार्य रूपमा मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता हुनु पर्दछ भन्ने कानूनी व्यवस्था कायम रहेको पाइदैन । यस्तो अवस्थामा विद्वान अधिवक्ताले लिनु भएको बहस जिकिर समेत मनन गरी पुनः कर निर्धारण गर्नु मनासिव हुने देखिन्छ ।
१५. अतः माथी विवेचित आधार र कारणबाट स्थायी लेखा नं. ३०५०७८७२६ भएका पुनरावेदक करदाता एबिलिटी ड्राइभिङ्ग स्कूलको आ.व. २०७२/०७३ को मूल्य अभिवृद्धि कर निर्धारणका सम्बन्धमा आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर (हाल आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर क्षेत्र नं. २) बाट मिति २०७४।०२।२१ मा भएको निर्णयलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०७४।११।२९ मा भएको निर्णय मिलेको नदेखिँदा बदर गरिदिएको छ । अब जो जे बुझ्नु पर्ने हो बुझी मिसिल प्राप्त भएको मितिले ३(तीन) महिना भित्र पुनः निर्णय गर्नु भनी शुरू कार्यालयमा पठाउने ठहर्छ । अरू तपसिल बमोजिम गर्नु ।

तपशिल

१६. माथी ठहर खण्डमा उल्लेख भए बमोजिम पुनरावेदक करदाता एबिलिटी ड्राइभिङ्ग स्कूलको आ.व. २०७२/०७३ को मूल्य अभिवृद्धि कर निर्धारणका सम्बन्धमा आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर (हाल आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर क्षेत्र नं. २) बाट मिति २०७४।०२।२१ मा भएको निर्णयलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०७४।११।२९ मा भएको निर्णय मिलेको नदेखिंदा बदर गरिदिएको छ । अब जो जे बुझ्नु पर्ने हो बुझी मिसिल प्राप्त भएको मितिले ३(तीन) महिना भित्र पुनः निर्णय गर्नु भनी शुरू कार्यालयमा पठाउने ठहरेकोले प्रस्तुत फैसलाको प्रतिलिपी साथै राखी शुरू मिसिल फैसला बमोजिम गर्नु भनी आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर (हाल आन्तरिक राजस्व कार्यालय, ललितपुर क्षेत्र नं. २) मा पठाईदिनु ।
१७. फैसलाको प्रतिलिपी सहितको जानकारी विशेष सरकारी वकिलको कार्यालय काठमाण्डौलाई दिनु ।
१८. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतिय प्रति अपलोड गरी यस मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार गरी बुझाई दिनु ।

जीवन कुमार घिमिरे
(राजस्व सदस्य)

उक्त रायमा मेरो सहमति छ ।

किशोर सिलवाल
(अध्यक्ष)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

शाखा अधिकृत: श्री सीता अधिकारी

कम्प्यूटर टाइप: श्री प्रदिप तिवारी

इतिसम्बत २०७५ साल फागुन २६ गते रोज ०१ शुभम.....